

แนะนำศิลปะ

อรายน เลาสัตย์

คำว่า ศิลปะ มีคำนิยามมากมาย สุดแท้แต่ใครจะคิดค้นหาเหตุผลที่ได้สัมผัสกับมัน และค้นคว้า แล้วนิยามมันออกมา ท่านจะเห็นด้วยกับคำนิยามเหล่านั้นข้อใดก็ได้ หรือจะคิดหาคำแปลกๆ ใหม่ๆ แยกต่างออกไป เพราะต่างจิตต่างใจ

ศิลปะคืออะไร

ศิลปะ คือผลงานของมนุษย์ ที่คิดสร้างสรรค์ขึ้นเพื่อความงามและความพอใจของแต่ละบุคคลซึ่งไม่เหมือนกัน บางทีก็ประณีต บางทีก็ไม่ประณีต

ศิลปะ คือที่สร้างสรรค์ของวิญญานมวลมนุษย์ ไม่มีคำว่าผิด ไม่มีคำว่าถูก คำตอบมีอยู่ในตัวของมันเอง

ศิลปะ คือเครื่องวัดความเป็นมนุษย์ และเป็นวิทยาศาสตร์อย่างหนึ่ง

ศิลปะ คือการแสดงออกเกี่ยวกับความรู้สึกที่ตราตรึงใจ ของแต่ละยุคแต่ละสมัย

ศิลปะ คือการถ่ายทอดความรู้สึกและความซาบซึ้งแล้วแสดงออกมาเป็นรูปภาพ

ศิลปะ ไม่ว่าจะ เป็นชนิดใดๆ ก็ที่นั่นนั่น

คำนิยามคำว่าศิลปะ ที่กล่าวมานี้ มันขึ้นอยู่กับความคิดและพิจารณาหาเหตุผลของแต่ละบุคคล แต่มีจุดมุ่งหมายอันเดียวกันคือ “ศิลปะ” นอกจากนี้ศิลปะยังจำแนกแยกแยะออกไปเป็นหลาย ๆ สาขาถึงกัน

กล่าวได้ว่า ศิลปะมีบทบาทเกี่ยวข้องกับชีวิตมนุษย์ทุกเมื่อไม่ว่า ตั้งแต่เกิดมา เราก็ชนเอาศิลปะแล้ว แม้กระทั่งตาย ศิลปะก็เข้าไปเกี่ยวข้องมากมาย เช่น จัดพวงหรีด ที่ฝังศพ ที่ตั้งศพ โลงศพ หลุมฝังศพ และที่เผาศพ ฯลฯ

ศิลปะเกิดจากความต้องการของมนุษย์

การที่มนุษย์เราดำรงอยู่บนโลกที่ขรุขระเหมือนลูกมะกรูดทุกๆ วันนั้น มนุษย์ทุกคน

นาม เกิดความต้องการต่างๆ เกี่ยวกับชีวิตประจำวันก่อน เพราะมนุษย์ต้องกิน ต้องนอน ต้องถ่าย ต้องสืบพันธุ์ จึงเกิดกิจกรรมต่างๆ ขึ้นที่เราเรียกว่า ศิลปะ มนุษย์เป็นสัตว์ที่ประเสริฐเนื่องจากมันสมองในการคิดนึกสร้างสรรค์วัตถุ เพื่อการดำรงอยู่เหนือกว่าสัตว์โลก ทรกูลอื่นทั้งหมดที่อุบัติมาในโลก งานสร้างสรรค์ของมนุษย์นั้น ทางฝ่ายวิชาการ ศิลปะถือว่าเป็นงานสร้างสรรค์ศิลปะเพื่อความ ต้องการและความจำเป็นดำรงอยู่ของมนุษย์ อย่างมีความสุขในสังคม การดำรงชีวิตอย่างมีความสุขนั้นมัจฉัยที่สำคัญอยู่ ๓ ประการ คือ

๑. บัจฉัยที่สนองความต้องการทางร่างกาย

๒. บัจฉัยที่สนองความต้องการทางอารมณ์

๓. บัจฉัยที่สนองความต้องการทางสังคม

บัจฉัยที่สนองความต้องการทางร่างกาย ได้แก่บัจฉัย ๔ ซึ่งจะขาดสิ่งหนึ่งสิ่งใดเสียมิได้

คือ อาหาร เครื่องนุ่งห่มที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค ถ้ามนุษย์ขาดสิ่งใดในบัจฉัย ๔ นี้แล้ว ชีวิตจะไม่มีความสุข

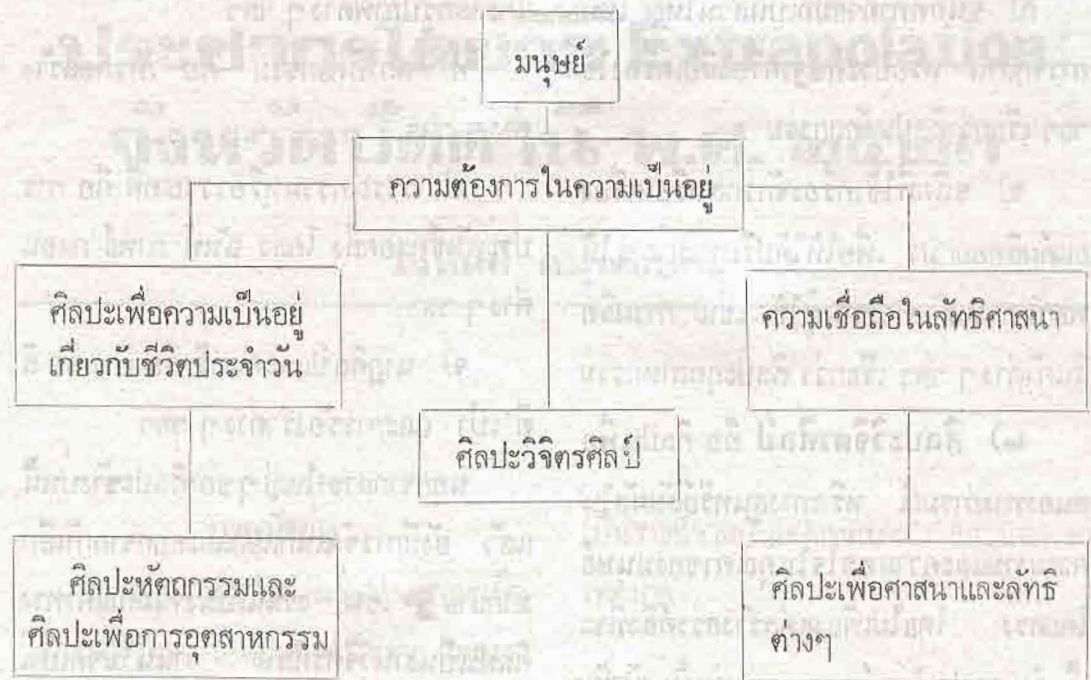
บัจฉัยที่สนองความต้องการทางอารมณ์

ได้แก่ความต้องการทางเพศ ความต้องการพักผ่อนหย่อนใจ ความต้องการเห็นความสำเร็จของตนเอง ความต้องการความอบอุ่นปลอดภัย ความต้องการเพื่อให้ผู้อื่นยอมรับนับถือ ความต้องการทางความก้าวหน้า ความต้องการทางความงาม ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความต้องการที่จะเข้าใจคุณค่าของศิลปะ ฯลฯ

บัจฉัยที่สนองความต้องการทางสังคม ได้

แก่ความต้องการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น ความสงบสุขทางใจ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความโอบอ้อมอารี ความเปี่ยมของมนุษย์ ความพอใจที่จะบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม และ ความปรารถนาดีต่อคนทั้งมวล

ผังโครงสร้าง

จากโครงสร้างนี้ แสดงให้เห็นว่ามนุษย์เกิดความต้องการเพื่อชีวิตก่อน เมื่อได้สิ่งที่ต้องการเพื่อชีวิตแล้วจึงมาคิดค้นในด้านศิลปะตามมา ด้วยเหตุนี้ เราทุกคนทุกนามเป็นผู้เกี่ยวข้องกับศิลปะและมีศิลปะอยู่ในชีวิตประจำวัน เพราะเราใช้ศิลปะทุกเมื่อโมงยาม แต่จะใช้มันมากน้อยแค่ไหนนั้น ขึ้นอยู่กับความต้องการของแต่ละบุคคล ดังคำนิยามที่ว่า “ศิลปะ คือผลงานของมนุษย์ที่คิดสร้างสรรค์ขึ้นเพื่อความงามและความพอใจของแต่ละบุคคล” ก็ไม่ผิดนัก นักปราชญ์กล่าวว่าในโลกมนุษย์ที่เราอาศัยอยู่นี้ ถ้าย่อให้เล็กลงแล้วจะ

เหลืออยู่สองสิ่งคือศิลปะและวิทยาศาสตร์เท่านั้น

ศิลปะแยกสาขาใหญ่ได้ ๒ สาขา คือ

- ๑) ศิลปะประยุกต์ (Applied Arts)
- ๒) ศิลปะวิจิตรศิลป์ (Fine Arts)

๑) ศิลปะประยุกต์ คือศิลปะเพื่อสนองความต้องการในความจำเป็นในทางใช้สอยที่ถือเป็นประโยชน์สุขทางร่างกายเป็นส่วนใหญ่ บางทีก็เรียกว่า ศิลปะสำเร็จประสงค์ (Practical Art) เช่น เครื่องมือเครื่องใช้ในบ้าน หรือเครื่องใช้สอยในชีวิตประจำวัน

ศิลปะประยุกต์ มี ๒ ชนิดคือ

ก) ชนิดที่ทำด้วยมือเป็นส่วนใหญ่ เช่น การจักสาน หรือประดิษฐ์เครื่องมือเครื่องใช้ ฯลฯ เรียกว่าศิลปะหัตถกรรม

ข) ชนิดที่ใช้เครื่องจักรกลหรือเครื่องยนต์ผลิตออกมา เพื่อให้ได้ปริมาณมากๆ ให้พอกับความต้องการของผู้ใช้ เช่น การผลิตสินค้าต่างๆ ฯลฯ เรียกว่า ศิลปะอุตสาหกรรม

๒) ศิลปะวิจิตรศิลป์ คือ ศิลปะเพื่อ

สนองทางอารมณ์ หรือทางสุนทรีย์สัมผัสในความงามและความพอใจในคุณค่าของมนุษย์โดยตรง โดยไม่เพียงแต่สร้างสรรคสิ่งที่จะเอื้ออำนวยประโยชน์สุขทางกายเท่านั้น ยังต้องสร้างสรรคเพื่อความพอใจและความรื่นรมย์ทางใจของมนุษย์ด้วย ศิลปะสาขานี้บางทีก็เรียกว่า ประณีตศิลป์ (Fine Arts)

ศิลปะวิจิตรศิลป์หรือประณีตศิลป์

แบ่งได้ ๕ ชนิดคือ

ก) จิตรกรรม คือ การเขียนภาพต่างๆ ฯลฯ

ข) ประติมากรรม คือ การปั้นรูปภาพแกะสลักรูปภาพต่างๆ ฯลฯ

ค) สถาปัตยกรรม คือ การก่อสร้างต่างๆ ฯลฯ

ง) วรรณกรรมหรือวรรณคดี คือ การประพันธ์ตลอดถึง โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอนต่างๆ ฯลฯ

จ) นาฏศิลป์และดนตรี คือ การตีกลองตี เป่า และการร้องรำต่างๆ ฯลฯ

นอกจากสาขาใหญ่ๆ ของศิลปะข้างบนนี้แล้ว ยังมีกรจำแนกแยกแยะออกจากกันอีกมากมาย เช่น งานหนึ่งเป็นงานมีคุณค่าทางศิลปะเป็นงานวิจิตรศิลป์ งานหนึ่งไม่จัดเป็นงานศิลปะที่ไม่มีคุณค่าทางวิจิตรศิลป์ เป็นต้น

“ผ้าขาว ขาวแต่ชื่อ

เราใช้มันทำประโยชน์ได้สารพัด

เช่น ชัก, เช็ด, ถู เมื่อใช้แล้วต้องซักล้าง ซิง ซาก

ถ้าใช้แล้วขย่มทงกองไว้ทิ้งเบียดๆ

คนที่ใช้มัน จะขี้นิ้วยิ่งกว่าผ้า

หาเป็นคนมีศิลปะไม่”